

Yiyiniz içiniz ancak israf etmeyiniz (Araf 31)

Banu Atabay'ın lezzetler.com Yemek Tarifleri Sitesi

ISPARTA SOFRA DÜZENİ VE ADABI

Isparta İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Köylerde yemek yeme alışkanlığı sabah, öğlen ve akşam olmak üzere günde üç öğün olarak şekillenmektedir. Belirli bir yaşı geride bırakmış kişilerde bu öğünlerin ikiye düştüğü görülmektedir. Sabah kahvaltısında tarhana veya bulamaç gibi çorbaların yanı sıra peynir, zeytin, kaymak, reçel, yumurta, domates, patates kızartması gibi yiyecekler yenilmektedir.

Öğle yemeğinde çoğunlukla bir gün önceden yapılarak kalan yemekler veya çorba, makarna gibi pratik yemekler yapılmakta, akşam yemekleri ise tüm aile bireylerinin bir araya geldiği öğün olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle yemekler evde bulunan malzemenin durumuna göre oldukça fazla miktarda çeşitlenmektedir. Bu öğünlerin dışında kuşluk vakti veya ikindi vakti yenilen yemeklere pek rastlanmazken, [?]yat geber[?] adı verilen gece yatma zamanına yakın sofraya kurma geleneği özellikle daha uzun olması nedeniyle kış gecelerinde sıklıkla uygulanmaktadır. Yatmadan önce ağırlığı kahvaltılık malzemelerden oluşan bir sofranın kurularak yemeklerin yenildiği görülmektedir.

Yemekler, yere serilen sofraya altlıklarının üzerine yerleştirilen ayaklıklara konulan sinilerde veya kendi ayağı olan yer sofralarında yenmektedir.

Köylerde geniş aile oluşumunun hâlâ devam ettiği, evlerde anne, baba ve çocukların yanında nine, dede, amca gibi bireylerin de yaşadığı görülmektedir. Yemekler genellikle tüm aile fertlerinin toplu halde bulunduğu sofralarda ve bir kaptan yenmektedir. Ancak evde bir misafir bulunması durumunda sofralar ayrılmakta ve misafir evin reisi ile aynı sofrada yemek yerken kadınlar ve çocuklar ya aynı odada ya da farklı bir odada kurulan ayrı sofralarda yemeklerine devam etmektedirler.

Türk kültüründe, sofraya oturulmadan önce ellerin yıkanması, yemeğe başlamadan önce besmele çekilmesi, yemeğe ilk olarak sofrada en büyük kim ise onun başlaması, yemek bitiminde ise eğer bilen bir kişi varsa sofraya duası okunması yoksa besmele çekilerek sofradan kalkılması geleneği Isparta yemek adabında da uygulanan bir gelenektir.

Sofra düzeni evden eve farklılık göstermektedir. Bazı evlerde yemeklerin tamamı (özellikle misafir olduğu zaman) aynı anda sofraya getirilmekte sofradaki kişi istediği yemekten alabilmektedir. Bu durum genellikle misafirin önüne gelen ve beğenmediği bir yemeği zorla yemesini önlemek amacıyla uygulanan bir yöntemdir. Sofrada tüm yiyecekler bulunursa misafir istediği yemekten tadacak ve aç kalmayacaktır. Bazı evlerde ise sadece salata ve turşu gibi yan yiyecekler öncelikle getirilmekte çorba, ana yemek, pilav ve tatlı sırasıyla büyük kaplarla sofraya gelmektedir.

Sofranın yere serilmesinden yerden kaldırılmasına kadar gözlemlenen pek çok geleneksel uygulama da göze çarpmaktadır. Örneğin, sofraya kurulduktan sonra ilk oturacak kişi eğer evde misafir varsa odur. Misafir yok ise evde bulunan yaşça en büyük kişidir. Aynı uygulama sofradan kalkarken de yaşanmaktadır. Misafir veya evin yaşça en büyüğü sofradan kalkmadan kimse sofrayı terk etmemektedir.

Köylerde evin reisi sofrada su veya farklı bir şey istediği zaman eşi, gelini veya kız çocukları, istenileni verdikten sonra sofraya oturmamakta ve ellerini göğüs hizasına getirerek sağ el sol elin üstünde olacak şekilde ellerini bağlamakta ve verilen nesne geri alınıncaya kadar ayakta beklemektedir.